

การกำหนดโทษทางอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้รับอนุญาตหรือตัวแทนจัดหางาน หลอกลวงคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ¹

ประไพ ฉันทสุทธิ²

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับผู้รับอนุญาตหรือตัวแทนจัดหางานหลอกลวงคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดหางาน มาตรการทางกฎหมายและกลไกในการควบคุมเกี่ยวกับการจัดหางาน การกำหนดอัตราโทษแก่บริษัทจัดหางานและนายหน้าเถื่อน พระราชบัญญัตินี้จึงมีความล้าสมัย ไม่ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บางบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมา เห็นได้จากสถิติการกระทำความผิดโดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566³ (ช่วงเดือน ตุลาคม 2565 – กรกฎาคม 2566) ที่ผ่านมามีคดี ตามมาตรา 66 กับผู้ที่กระทำการ โฆษณาชักชวนคนหางานไปทำงานต่างประเทศ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ข้อหา “โฆษณาการจัดหางานไม่เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด” จำนวน 36 คดี ตรวจพบการกระทำความผิดของสายหรือนายหน้า ทั้งสิ้น 142 ราย ผู้เสียหายถึง 471 คน ค่าเสียหาย 32,750,330 บาท ซึ่งปีงบประมาณ พ.ศ. 2567⁴ มีการดำเนินคดีสาย หรือนายหน้าเถื่อนแล้ว 96 ราย หลอกลวงคนหางานทั้งสิ้น 141 คน คิดเป็นมูลค่าความเสียหาย จำนวน 10,214,953 บาท ซึ่งประเทศที่พบคนหางานถูกหลอกลวงไปทำงานมากที่สุด ได้แก่ เกาหลี ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน และเยอรมัน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ปัญหาสายหรือนายหน้าเถื่อน หลอกลวงคนหางานไปทำงานยังต่างประเทศมีปัญหามานาน นายหน้าจัดหางาน ซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญเพื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างนายจ้างกับคนหางาน อันเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในตลาดแรงงานที่จะขยายการเจริญเติบโต และสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีในอนาคต แต่เนื่องจากกฎหมายควบคุมผู้ประกอบการอาชีพนายหน้าจัดหางาน

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การกำหนดโทษทางอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้รับอนุญาตหรือตัวแทนจัดหางานหลอกลวงคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จุฑา วงศ์ทองสรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และรองศาสตราจารย์ประเทือง ธนนิผล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ข่าวประชาสัมพันธ์ทั่วไป กรมการจัดหางาน, “กระทรวงแรงงาน เตือนคนไทย อย่าหลงเชื่อนายหน้าชวนทำงาน เมืองดูไบผ่านเฟซบุ๊ก”, 15 สิงหาคม 2566, สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2567, https://www.doe.go.th/prd/main/news/param/site/1/cat/7/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/72914/

⁴ข่าวประชาสัมพันธ์ทั่วไป กรมการจัดหางาน, “กรมการจัดหางาน เตือนภัย!! นายหน้าเถื่อนระบาดเหนือ - อีสาน อ้างส่งคนไปทำงานต่างประเทศ”, 15 สิงหาคม 2566, สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2567, https://www.doe.go.th/prd/main/news/param/site/1/cat/7/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/77176/

ในประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพในการควบคุมนายหน้าจัดหางานทำให้เกิดปัญหาแก่คนหางานไปทำงานในต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับผู้รับอนุญาตหรือตัวแทนจัดหางานหลอกลวงคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพบว่ามีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการตีความ คำว่า “จัดหางาน”⁵ ตามมาตรา 4 จะต้องตีความ คำว่า “ประกอบธุรกิจจัดหางาน” หมายความว่า การประกอบธุรกิจจัดหางานเป็นธุรกิจหรืออาชีพเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ประกอบธุรกิจจัดหางานเป็นธุรกิจหรืออาชีพเท่านั้น ที่เป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา 30 ประกอบมาตรา 82 ทำให้ผู้ที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจจัดหางานเป็นธุรกิจหรืออาชีพ หรือเพียงแค่จัดหางานเพียงครั้งคราว ไม่มีความผิดฐานจัดหางานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตามมาตรา 30 ประกอบมาตรา 82 ซึ่งกลายเป็นช่องว่างทางกฎหมายให้ผู้กระทำความผิดอาศัยช่องว่างนี้ในการอ้าง เพื่อไม่ต้องรับผิดดังกล่าวได้ อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทำให้รัฐบาลประสิทธิภาพในการควบคุมและตรวจสอบผู้ที่จัดหางานให้คนหางานไปทำงานต่างประเทศโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนก่อน จึงเป็นปัญหาสำคัญในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

ประการที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับช่องว่างทางกฎหมายที่ไม่สามารถควบคุมผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตจัดหางาน เพื่อไปทำงานต่างประเทศ และไม่ได้หลอกลวงคนหางาน ในกรณีที่นายหน้าเถื่อนหรือบุคคลใดที่ไม่มีความผิดฐานจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 82 เพราะไม่ได้ประกอบธุรกิจจัดหางานเป็นอาชีพ และไม่มีฐานหลอกลวงคนหางาน ตามมาตรา 91 ตรี เพราะไม่ได้มีการหลอกลวง ผู้เสียหายทราบถึงการจัดหางานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำของผู้จัดหางาน จึงไม่มีความผิดฐานหลอกลวงคนหางานตามมาตรา 91 ตรี ความผิดฐานฉ้อโกง หรือความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน เพราะขาดองค์ประกอบความผิดในเรื่องเจตนาหลอกลวงคนหางาน แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม เพราะการจัดหางานไปทำงานต่างประเทศนั้นสร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวนมาก ควรจะต้องมีความน่าเชื่อถือในระบบการขออนุญาตเดินทางไปทำงานในต่างประเทศให้กับคนหางานที่ต้องการจะเดินทางไปทำงานต่างประเทศหรือคนหางานที่กำลังจะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ

ประการที่สาม คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายในความผิดฐานหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ตามมาตรา 91 ตรี กรณีมีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ และได้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการหลอกลวงนั้น การกระทำนั้นเป็นกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดฐานทั้งความผิดฐานหลอกลวงคนหางาน ตามมาตรา 91 ตรี และความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 ด้วย เช่นนี้

⁵ศุภาศิริ วทวงศ์, คำอธิบายพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 (แก้ไขตาม พ.ร.บ. จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2537), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2545), หน้า 6.

หากเป็นการกระทำเดียวกันผิดกฎหมายหลายบทให้ลงโทษบทที่หนักที่สุด คือ ลงโทษความผิดฐานหลอกลวงคนหางาน ตามมาตรา 91 ตรี คนหางานที่ถูกหลอกลวงให้เสียเงิน ทอง หรือทรัพย์สินอื่นใดไปแต่ไม่ได้เดินทางไปทำงานต่างประเทศนั้น ซึ่งส่วนใหญ่คนหางานพวกนี้มักจะเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน สิ่งที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดฐานหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศได้ คือ การใช้ราคาทรัพย์สินที่ผู้เสียหายได้สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดฐานฉ้อโกง ซึ่งตามมาตรา 43 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้อำนาจพนักงานอัยการในการร้องขอให้ใช้ราคาทรัพย์สินแทนผู้เสียหาย แต่หากผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานฉ้อโกงไป พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกง ทำให้ไม่สามารถใช้อำนาจตามมาตรา 43 ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจเกิดจากการที่ผู้เสียหายรู้เท่าไม่ถึงการยอมสละประเด็นข้อหาความผิดฐานฉ้อโกง เพราะเห็นว่าพนักงานอัยการก็ยังคงดำเนินคดีในความผิดฐานหลอกลวงคนหางาน ตามมาตรา 91 ตรี อยู่ โดยที่ไม่รู้ว่าตนจะไม่สามารถให้พนักงานอัยการเรียกทรัพย์สินที่ถูกหลอกลวงไปคืนได้

ประการที่สี่ คือ ปัญหาเกี่ยวกับอัตราโทษทางอาญาเกี่ยวกับผู้รับอนุญาตจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศและตัวแทนหรือนายหน้าเถื่อน จากการศึกษาพบว่าบางฐานความผิดมีอัตราโทษปรับที่น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นประกอบกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก และบางฐานความผิดควรที่จะมีโทษจำคุกและโทษปรับมากกว่าความผิดบางฐานที่ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นมากกว่าความผิดอีกฐานเนื่องจากการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศคนหางานนั้น คนหางานมีความเสี่ยงมากกว่าการจัดหางานในประเทศ เพราะด้วยสภาพสังคม วัฒนธรรม ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ เป็นสิ่งที่คนหางานย่อมไม่รู้หรืออาจจะหาข้อมูลได้ยาก และไม่มีคนรู้จักที่จะให้ความช่วยเหลือได้ ต้องไปพึ่งพาบริษัทจัดหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ อีกทั้ง การจะเป็นบริษัทจัดหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือ ควรจะต้องเป็นบริษัทที่มีความรู้ความสามารถทางเฉพาะด้านการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศด้วย และพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายที่มีลักษณะของการควบคุมการประกอบธุรกิจการจัดหางาน ทั้งการจัดหางานให้คนหางานในประเทศและการจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ โดยรัฐควบคุมผู้ที่จัดหางานต้องมีการขออนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลางก่อนจึงจะสามารถจัดหางานให้คนหางานได้ ควบคุมลูกจ้าง ตัวแทน นายหน้า และมีมาตรการกลไกทางกฎหมายเข้ามาควบคุมการดำเนินการจัดหางาน เช่น การรายงานเรื่องคนหางานที่ไปทำงานต่างประเทศให้นายทะเบียนทราบ จัดให้มีสมุดทะเบียน บัญชี และเอกสารเกี่ยวกับธุรกิจของตน เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้การควบคุมการจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการตีความ คำว่า “จัดหางาน” ตามมาตรา 4 ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 ให้มีความชัดเจนและครอบคลุม

มากขึ้น กล่าวคือ การกำหนดขอบเขตและความหมายของถ้อยคำให้ชัดเจนแน่นอนเพื่อไม่ให้เกิดการตีความที่แตกต่างกันออกไป⁶

โดยแก้ไขจากเดิมที่กำหนดคำนิยาม คำว่า “จัดหางาน” ว่า

“ “จัดหางาน” หมายความว่า ประกอบธุรกิจจัดหางานให้แก่คนหางานหรือหาลูกจ้างให้แก่นายจ้าง โดยจะเรียกหรือรับค่าบริการตอบแทนหรือไม่ก็ตาม และให้หมายรวมถึงการเรียกเงิน หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อจัดหางานให้คนหางาน” แก้ไขเพิ่มเติมเป็น

“ “จัดหางาน” หมายความว่า การช่วยเหลือ ติดต่อ ประสานงาน จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับจัดหางานให้แก่คนหางานหรือหาลูกจ้างให้แก่นายจ้าง หรือการกระทำอื่นใดที่คำนึงถึงผลสำเร็จให้คนหางานได้งาน หรือนายจ้างได้คนหางานไปทำงาน โดยจะเรียกหรือรับค่าบริการตอบแทนหรือไม่ก็ตาม และให้หมายรวมถึงการเรียกเงิน หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อจัดหางานให้คนหางาน รวมถึงการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานกับนายจ้าง ไม่ว่าการจัดหางานในประเทศหรือจัดหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ จะเป็นอาชีพหรือมีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจหรือไม่ก็ตาม”

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า ผู้ที่ประสงค์จะจัดหางานไม่ควรที่จะจำกัดเฉพาะนิติบุคคลเท่านั้น ควรที่จะให้โอกาสบุคคลธรรมดาในการเป็นผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ โดยอาจเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายที่ให้บุคคลธรรมดาสามารถขออนุญาตได้ โดยอาจจะกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ประกอบกับหลักประกันความรับผิดชอบในกรณีที่ไม่นับปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ก็ได้ เพื่อให้บุคคลธรรมดามีความน่าเชื่อถือ ไม่ต่างจากนิติบุคคล

2. ปัญหาเกี่ยวกับช่องว่างทางกฎหมายที่ไม่สามารถควบคุมผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตจัดหางาน เพื่อไปทำงานต่างประเทศ และไม่ได้หลอกลวงคนหางาน ควรเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายให้ต้องมีความผิดในกรณีที่ผู้จัดหางานไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีการหลอกลวงแต่ได้เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคนหางานไป ให้ต้องรับผิดชอบด้วย โดยบัญญัติเพิ่มเติม ว่า

“ผู้ใดจัดหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน และไม่ได้มีการหลอกลวงคนหางานแต่ผู้นั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากคนหางานเพื่อเป็นค่าตอบแทนการจัดหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาทถ้วน”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายในความผิดฐานหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ตามมาตรา 91 ตรี ควรกำหนดให้ความผิดฐานหลอกลวงคนหางาน ตามมาตรา 91 ตรี นั้น พนักงานอัยการหรือนายทะเบียนจัดหางานกลางหรือพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยื่นคำร้องขอชดเชยราคาทรัพย์สินที่เสียไปแทนผู้เสียหายได้ เพื่อที่จะได้เป็นการประหยัษทรัพยากร ลดขั้นตอนในการทำงานของภาครัฐ เพราะหากไม่ได้

⁶สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, (กรุงเทพมหานคร, 2563), หน้า 53. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2567, <https://law.dit.go.th/Upload/NewsEvent/คู่มือจัดทำร่าง63.pdf>

ยื่นคำร้องตามมาตรา 43 แล้ว อาจจะทำให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นคนหางานที่ฐานะยากจน ต้องไปยื่นฟ้องต่อศาล ให้ผู้กระทำความผิดใช้ราคาทรัพย์สินที่ถูกหลอกลวงไปอีกทางหนึ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 91 ตรี โดยเพิ่มวรรคสอง ของมาตรา 91 ตรี ว่า

“ในความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไป เนื่องจากการกระทำผิดนั้น ให้นายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานอัยการเรียกทรัพย์สิน หรือ ราคาแทนผู้เสียหายได้”

4. ปัญหาเกี่ยวกับอัตราโทษทางอาญาเกี่ยวกับผู้รับอนุญาตจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงาน ต่างประเทศและตัวแทนหรือนายหน้าเถื่อน

4.1 ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดที่มีอัตราโทษปรับอย่างเดียวตามพระราชบัญญัติจัดหางาน และคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งพระราชบัญญัติจัดหางานฯ ที่มีโทษปรับอย่างเดียวอยู่ใน บัญชี 1 ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565⁷ ศึกษาในฐานความผิดดังต่อไปนี้

(1) ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดฐานไม่จดทะเบียนลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางาน หรือไม่จัดให้มีทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางาน ตามมาตรา 75 ประกอบมาตรา 47 และมาตรา 15 วรรคหนึ่ง ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มอัตราโทษปรับ มาตรา 75 จากเดิมบัญญัติว่า

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง ... หรือมาตราดังกล่าวซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดย อนุโลมตามมาตรา 47 ... ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท” แก้ไขเป็น “...ปรับไม่เกิน 5,000 บาท” แก้ไขเพิ่มอัตราโทษปรับเป็น

“มาตรา .. ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง หรือมาตราดังกล่าวซึ่งได้นำมาใช้บังคับ โดยอนุโลมตามมาตรา 47 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิด ต่อเนื่องให้ปรับอีกวันละ 5,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

(2) ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดฐานจัดหาคนหางานจากจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัด ที่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 75 ประกอบมาตรา 47 และมาตรา 19 วรรคหนึ่ง⁸

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มอัตราโทษปรับ มาตรา 75 จากเดิมบัญญัติว่า

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ... หรือมาตราดังกล่าวซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามมาตรา 47 ... ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท” แก้ไขเป็น “...ปรับไม่เกิน 5,000 บาท” แก้ไขเพิ่ม อัตราโทษปรับเป็น

⁷พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565, สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2567, https://www3.ago.go.th/legald/wp-content/uploads/2022/10/005-พรบ-ปรับเป็นพินัยT_0022.pdf

⁸นสร ศิลปอาชา, มาตรการทางกฎหมายในการให้การคุ้มครองคนหางาน, (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ กรมการจัดหางาน, 2542), หน้า 8 - 9.

“มาตรา .. ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง หรือมาตราดังกล่าวซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 47 ต้องระวางโทษปรับ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท และถ้าเป็นกรณีกระทำความผิดต่อเนื่องให้ปรับอีกไม่เกินวันละ 10,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

(3) ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดฐานไม่ยื่นคำขอใบแทนใบอนุญาตจัดหางานของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ หรือบัตรประจำตัว กรณีสูญหายหรือถูกทำลาย ตามมาตรา 75 ประกอบมาตรา 47 และมาตรา 22 วรรคหนึ่ง

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มอัตราโทษปรับ มาตรา 75 จากเดิมบัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 วรรคหนึ่ง ... หรือมาตราดังกล่าวซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 47 ... ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท” แก้ไขเพิ่มอัตราโทษปรับเป็น

“มาตรา .. ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 วรรคหนึ่ง หรือมาตราดังกล่าวซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 47 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท และถ้าเป็นกรณีกระทำความผิดต่อเนื่องให้ปรับอีกไม่เกินวันละ 10,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

(4) ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดฐานไม่แจ้งให้สำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศทราบเมื่อคนหางานเดินทางไปถึงแล้วไม่ได้งานตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน ตามมาตรา 81 ประกอบมาตรา 39 (2) และความผิดฐานไม่แจ้งให้นายทะเบียนทราบเกี่ยวกับกรณีที่คนหางานจะทำงานที่ได้ค่าจ้างหรือตำแหน่งหรือสิทธิประโยชน์ไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน ตามมาตรา 81 ประกอบมาตรา 40 วรรคสาม และมาตรา 42 วรรคหนึ่ง หรือกรณีที่คนหางานจะทำงานที่ได้ค่าจ้างหรือตำแหน่ง หรือสิทธิประโยชน์ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน ตามมาตรา 81 ประกอบมาตรา 44 หรือได้ทำงานจนครบสัญญาจัดหางานแต่คนหางานไม่ยอมเดินทางกลับประเทศไทย ตามมาตรา 81 ประกอบมาตรา 45

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มอัตราโทษปรับ มาตรา 81 จากเดิมบัญญัติว่า

“ผู้รับอนุญาตผู้ใดไม่ทำการแจ้งตามมาตรา 39 (2) มาตรา 40 วรรคสาม มาตรา 42 วรรคหนึ่ง มาตรา 44 หรือมาตรา 45 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท” แก้ไขเพิ่มอัตราโทษปรับเป็น

“มาตรา .. ผู้รับอนุญาตผู้ใดไม่ทำการแจ้งตามมาตรา 39 (2) มาตรา 40 วรรคสาม มาตรา 42 วรรคหนึ่ง มาตรา 44 หรือมาตรา 45 ต้องระวางโทษปรับต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท และถ้าเป็นกรณีกระทำความผิดต่อเนื่องให้ปรับอีกไม่เกินวันละ 10,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

4.2 ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดฐานผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่จัดให้มีสมุดทะเบียน บัญชี ความผิดฐานไม่จัดทำและส่งรายงานเกี่ยวกับการจัดหางานประจำเดือน ตามมาตรา 78 ประกอบมาตรา 47 และมาตรา 25 และฐานไม่ส่งสัญญาจัดหางาน ตามมาตรา 78 ประกอบมาตรา 47 และมาตรา 36 (1)

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุงอัตราโทษ มาตรา 78 จากเดิมบัญญัติว่า

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25 หรือมาตรา 25 ซึ่งนำมาบังคับใช้โดยอนุโลม ตามมาตรา 47 มาตรา 36 (1) ... ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”
แก้ไขปรับปรุงอัตราโทษเป็น

“มาตรา .. ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25 หรือมาตรา 25 ซึ่งนำมาบังคับใช้โดยอนุโลม ตามมาตรา 47 มาตรา 36 (1)... ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือปรับอีกไม่เกินวันละ 5,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

4.3 ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดฐานความผิดฐานจัดหางานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตามมาตรา 82 ประกอบมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุงอัตราโทษ มาตรา 82 จากเดิมบัญญัติว่า

“ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 30 วรรคหนึ่ง... ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 60,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แก้ไขปรับปรุงอัตราโทษเป็น

“ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 30 วรรคหนึ่ง... ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละ 20,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่”

4.4 ปรับปรุงอัตราโทษสำหรับความผิดฐานความผิดฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางาน หรือสามารถส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้ ตามมาตรา 91 ตร

ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุงอัตราโทษ มาตรา 91 ตร จากเดิมบัญญัติว่า

“ผู้ใดหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางาน หรือสามารถส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้ และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 60,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แก้ไขปรับปรุงอัตราโทษเป็น

“ผู้ใดหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางาน หรือสามารถส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้ และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 300,000 บาท ถึง 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เอกสารอ้างอิง

นคร ศิลปะอาชา. มาตรการทางกฎหมายในการให้การคุ้มครองคนหางาน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ กรมการจัดหางาน, 2542.

สุดาศิริ วสวงศ์. คำอธิบายพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 (แก้ไขตาม พ.ร.บ. จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2537). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, แนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย, (กรุงเทพมหานคร, 2563), หน้า 53.

สืบค้นเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2567, <https://law.dit.go.th/Upload/NewsEvent/คู่มือจัดทำร่าง63.pdf/>